

**V.M.B.O. IS *GEEN* OPLEIDINGS-TYPE IN WETTELIJKE ZIN
MAAR EEN 'SCHOLENGEMEENSCHAP VOOR VMBO' MAG *WEL*
WAT BETEKENT DIT VOOR *REGELINGEN* WAARIN HET VMBO
WORDT GENOEMD?
EN HOE ZIT HET DAN MET *ANDERE BENAMINGEN* VOOR
INSTELLINGEN, NIET IN DE WET VOORKOMEND?**

Aan het eind van dit nummer een soort samenvatting voor degenen die nu weinig tijd hebben – en daarna nog een interessante uitsmijter

Het is zo op de valreep van het studiejaar best leuk om te zien wat er zoal binnen het voortgezet onderwijs en mbo gaande is, als het gaat om het zich profileren in een markt die door buitenstaanders mogelijk als 'eenvormig' wordt gezien – zeker kijkend naar het algemeen voortgezet onderwijs.

In deze nieuwsbrief de resultaten van een onderzoek naar wat er nu eigenlijk formeel speelt, betreffende het aanbod dat er is, om daarna in te zoomen op allerlei varianten, andere namen en benamingen die in ieder geval niet op het diploma kunnen worden vermeld (mogelijk in het supplement, met een verwijzing naar de wet).

Het verrassende is dat daarbij onder meer bleek dat we al jaren gebruikmaken van het begrip 'vmbo' als type opleiding maar dat daarvoor geen wettelijke basis is. Ook is het opmerkelijk dat daarbij de 'm' wel voor 'middelbaar' staat, maar – en we verklappen alvast iets – dat de 'a' van 'algemeen' op een gegeven moment verdwenen is bij het mogelijk maken om te spreken over een 'scholengemeenschap voor vmbo'. Jazeker, die 'a' is wat ons betreft gerelateerd aan het 'mavo'...

We nemen u mee op deze reis door de regelgeving, met interessante inkijkjes en tevens opmerkelijke wendingen in de weg die we aflopen.

'Beroepshavo'

Aanleiding om in deze materie te duiken was een bericht dat langskwam over 'de opleiding Beroepshavo' – dus een opleiding, niet als zodanig gebruikt als naam voor een instelling als geheel:

HILVERSUM

Aan de opleiding Beroepshavo studeren vrijdag de eerste 32 studenten af. MBO College Hilversum is deze opleiding twee jaar geleden gestart om studenten een alternatieve route te bieden die goed aansluit op het hbo en zo de doorstroming te versoepelen.

Bij de opleiding Beroepshavo is volgens de school veel ruimte voor zelfontplooiing en aandacht voor de praktijk. 'Het is een uitdagende opleiding voor ambitieuze, young professionals.' Daarbij staan de ontwikkeling van talenten, persoonlijke groei en onderlinge samenwerking centraal, stelt de school. De studenten zijn de regisseurs van hun eigen leerproces en studeren in hun eigen tempo.

Op het eerste gehoor zou je bij 'beroepshavo' denken aan een havo-school die bij alle profielen de mogelijkheid biedt om daaraan een of twee beroepsgerichte vakken of projecten toe te voegen, wellicht binnen de oriëntatie op het hbo. Maar het is net 'omgekeerd'. Interessant.

Enig onderzoek laat zien dat er meerdere mbo-instellingen zijn die een dergelijke mbo-4-opleiding kennen, met een traject dat vaak het mede behalen van een aantal havo-certificaten (via de 'vavo'-afdeling) en tevens het keuzedeel Voorbereiding hbo omvat.

Andere benamingen ('merken') in het voortgezet onderwijs

Het gebruiken van specifieke benamingen is ook terug te vinden in het voortgezet onderwijs. Het Gymnasium is een heel bekend voorbeeld, eigenlijk een vorm die van oudsher past bij het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, maar niet als zodanig in de wet wordt genoemd als type instelling. Technasium is een havo-school met veel aandacht voor techniek. Lyceum is de best wel oude naam voor de combinatie van mms, hbs en gymnasium, en die wordt nu her en der gebruikt als overkoepeld begrip. Groen Lyceum is een specifieke vorm ervan en dan is wel duidelijk waarop men zich als instelling richt. Havo (met een) Plus spreekt ook voor zichzelf. En zo zijn er nog wel wat meer 'brandings' te vinden, vaak ook om een bepaald concept in de markt te zetten.

Wat zegt de wet over het voortgezet onderwijs...

In het voortgezet onderwijs kennen we als de belangrijkste onderwijstypen het v.w.o. en het h.a.v.o. – jazeke, formeel met puntjes. Niemand doet dat in het dagelijks gebruik, dus laten we ook maar vwo en havo als schrijfwijze hanteren.

Daarnaast zijn er meer formele trajecten, volgens de wet die er voor het 'vo' is:

Het voortgezet onderwijs wordt onderscheiden in:

- a. voorbereidend wetenschappelijk onderwijs;
- b. hoger en middelbaar algemeen voortgezet onderwijs;
- c. voorbereidend beroepsonderwijs;
- d. praktijkonderwijs;
- e. andere vormen van voortgezet onderwijs.

Lees even goed wat hier staat bij punt b. Men heeft het over het 'havo'... en het 'mavo'. Breed leeft de gedachte dat die laatste schoolsoort simpelweg was verdwenen met de invoering van het 'vmbo'. Maar kijk goed, juist dié naam komt als zodanig niet voor in dit rijtje...

Verder zoeken in de wet levert dit aan informatie op voor het 'mavo':

Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs is het onderwijs dat is ingericht ter voorbereiding op aansluitend beroepsonderwijs dan wel op hoger algemeen voortgezet onderwijs, en dat mede algemene vorming omvat. Het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs wordt gegeven aan scholen met een cursusduur van vier jaren.

- 1 Aan scholen voor middelbaar algemeen voortgezet onderwijs wordt onderwijs in de theoretische leerweg gegeven.
- 2 Het onderwijs aan scholen voor middelbaar algemeen voortgezet onderwijs is met ingang van het derde leerjaar ingericht volgens profielen. Een profiel is een in schooltijd verzorgd samenhangend onderwijsprogramma, zodanig ingericht dat het biedt:
  - a. een algemene maatschappelijke voorbereiding en persoonlijke vorming,
  - b. een voorbereiding op naar inhoud verwante opleidingen in het aansluitend beroepsonderwijs, en
  - c. een voorbereiding op het hoger algemeen voortgezet onderwijs.

Een van de doelen van het mavo is dus het voorbereiden van leerlingen op het havo, zoals de 'mavo' al vanaf de start ervan rond 1970 een route was die daarvoor veel werd gebruikt.

Maar zou dit dan de theoretische leerweg binnen het 'vmbo' kunnen zijn, binnen een schoolsoort die in formeel wettelijke zin niet bestaat maar wel in de praktijk wordt vormgegeven – en waarvan de naam 'overal' is terug te vinden?

Daarvoor is het van belang om eerst te gaan bezien wat onder het 'vbo' dient te worden verstaan.

Artikel 10a. Voorbereidend beroepsonderwijs

Voorbereidend beroepsonderwijs is het onderwijs dat is ingericht ter voorbereiding op aansluitend beroepsonderwijs, bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdelen b, c en d, van de Wet educatie en beroepsonderwijs en dat mede algemene vorming omvat. Het voorbereidend beroepsonderwijs wordt gegeven aan scholen met een cursusduur van vier jaren.

Artikel 10b. Beroepsgerichte leerwegen en profielen vbo

1 Aan scholen voor voorbereidend beroepsonderwijs wordt, in elk profiel als bedoeld in het derde lid, onderwijs in de basisberoepsgerichte leerweg en de kaderberoepsgerichte leerweg gegeven.

(...)

Ja, als je dit allemaal samenneemt, klopt die veronderstelling. Het vbo (eigenlijk met puntjes: v.b.o., maar zoals zo vaak gebeurt is de wetgever erg slordig bij het opstellen van kopjes van artikelen, dus vandaar dat bij artikel 10b in de kop 'vbo' staat) kent de beroepsgerichte leerwegen en het mavo onder andere de leerwegen in de richting van de meer theoretische programma's in het mbo en de opstap naar het havo.

Anders gezegd: het vmbo is een combinatie van vbo en mavo. Dus eigenlijk zo dit moeten leiden tot zoiets als: voorbereidend en voortgezet middelbaar algemeen en beroepsonderwijs – *vvmabo*. Ook weer wat geleerd, tot zover.

VMBO als 'merknaam'

Maar het kriebelt en schuurt. Omdat de overheid overal spreekt over het 'vmbo' en daarmee ook allerlei experimenten doet als het gaat om de aansluiting vmbo-mbo, zou het toch handig zijn als in de wetgeving een omschrijving van het begrip voorkomt. De begrippenlijst aan het begin van deze wet geeft geen uitsluitend nl. niet te vinden.

We gaan daarom verder op zoek, succesvol naar het blijkt.

Allereerst duikt 'vmbo' op in een tweetal artikelen, maar dan alleen in de kop ervan, als afkorting. Bijvoorbeeld:

Artikel 10b8. Entreeopleiding in het vmbo

Tot aan dit artikel wordt het vmbo niet genoemd, dus niet in het lijstje met algemene begrippen en tevens niet met ter plekke in dit artikel een verwijzing naar de vindplaats van een omschrijving elders in de wet. Verder zoekende komen we aan bij artikel 21. En dan staat er het volgende:

Artikel 21. Aanduiding onderwijsaanbod in maatschappelijk verkeer

1

De naam van de school duidt aan, tot welke van de soorten van scholen, bedoeld in de [artikelen 7, 8, 9, 10a en 10f](#), de school behoort.

Het bevoegd gezag van een school voor middelbaar algemeen voortgezet onderwijs, een school voor voorbereidend beroepsonderwijs, of een scholengemeenschap waarvan in ieder geval een school voor middelbaar algemeen voortgezet onderwijs of een school voor voorbereidend beroeps-onderwijs deel uitmaakt, kan voor die school de aanduiding «voorbereidend middelbaar beroeps-onderwijs» hanteren.

Bij verschil van mening tussen het bevoegd gezag en Onze Minister, tot welke van de soorten zij behoort, beslist Onze Minister.

In dit artikel wordt, zoals dat nooit gebeurt in de wetgeving, geen formele afkorting voor het 'voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs' gegeven. Maar 'vmbo' ligt verschrikkelijk voor de hand.

Dus zie daar het antwoord. Echter, het vmbo is alleen maar een 'aanduiding in het maatschappelijk verkeer' en niet een opleidingsstype dat als zodanig kan worden gehanteerd. De keuze is aan het bevoegd gezag om een school voor mavo, een school voor vbo dan wel een scholengemeenschap te zijn met minimaal een van de twee onderwijstypes. Derhalve mag men ook bijvoorbeeld nog steeds adverteren met het begrip 'mavo' als onderdeel van de instelling.

Vmbo wettelijk gebruiken als 'onderwijstype'?

De overheid en 'de maatschappij' gebruiken bij allerlei plannen, projecten, experimenten en andere regelingen het begrip 'vmbo' als een type onderwijs. Maar dat gebeurt op zich zonder een formele wettelijke onderbouwing en zodanig dat niet elke instelling zich daarbij moet voelen te worden aangesproken – als het een school voor mavo dan wel vbo betreft. Tenzij de afspraak is dat als de wetgever het begrip 'vmbo' hanteert, daarmee wordt bedoeld dat de betreffende zaken gelden voor zowel het mavo als het vbo (waarbij we trouwens niet hebben gemerkt dat er in dat kader erg veel specifieke regelingen bestaan voor alleen het mavo dan wel het vbo).

Zo blijkt dus dat door de jaren heen het gebruik van een 'aanduiding' kan leiden tot een aanpak waarbij 'niemand eigenlijk niet meer anders weet' en er gewoon vanuit gaat dat het zo is.

Ergo, ook alweer iets interessants geleerd, maar het blijft een weetje dat 'wringt'. En het roept de vraag op wat de leerlingen op hun eindexamen zien staan, om aan de wettelijke eisen te voldoen...

Havo en vwo: hun positie nader bekeken...

Nieuwsgierig geworden naar andere afwijkingen dan wel opmerkelijke zaken kom je uit bij de doelstellingen van het vwo en het havo. Het vwo kent in de naam zelf het doel van het 'voorbereidend zijn', maar het havo niet. Men had er iets van kunnen maken als 'vhbo', zoals dat vroeger gewoon bestond, maar de wetgever wil het havo kennelijk eerder zien als een traject waarin meer algemeen gerichte zaken aan de orde komen.

Bovendien zou het dan handiger zijn om havo en vwo samen te voegen binnen een leerweg van zes jaar, met een differentiatie op grond van de oriëntatie en het recht op een bepaalde doorstroom naar het hoger onderwijs.

Maar vervolgens duikt in de wet een passage op die te maken heeft met de noodzaak om te werken met de 'profielen'. Let op:

- 1 Het onderwijs aan scholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en aan scholen voor hoger algemeen voortgezet onderwijs omvat met ingang van het vierde leerjaar een periode van voorbereidend hoger onderwijs.
- 2 De periode van voorbereidend hoger onderwijs is ingericht volgens profielen. Een profiel is een samenhangend onderwijsprogramma, zodanig ingericht dat het biedt:
(...)

Waar in de wandelgangen wordt gesproken over de tweede fase van het havo en vwo, blijkt het in wettelijke zin te gaan om een 'periode van voorbereidend hoger onderwijs' – ook voor het havo. Aha, dus een *vhbo* binnen het havo en vwo. Opnieuw weer wat geleerd.

Beroepshavo, kan dat formeel?

We keren terug naar de aanleiding voor deze laatste nieuwsbrief van 2019-2020 nl. het gebruik van de naam 'beroepshavo', als zodanig binnen het mbo. Dit was de aankondiging in 2018:

Hilversum – Aankomend schooljaar heeft Hilversum een primeur, namelijk de start van de eerste beroepshavo in Nederland. De beroepshavo is een tweejarige opleiding waarin ondernemende en gemotiveerde studenten zowel een mbo-4-opleiding als havo-certificaten halen.

Uit andere stukken blijkt dat het een intensief traject betreft van twee of drie jaren, afhankelijk van de 'bagage' die een instromer met zich meeneemt. Het programma is nadrukkelijk bedoeld voor degenen die deze leerweg zien als een alternatief van de tweejarige fase in het havo (dus de periode van 'voorbereidend hoger onderwijs').

Een vraag die overigens kan worden gesteld is of het begrip 'havo' als zodanig wettelijk beschermd is dat de combinatie met 'beroeps' niet is toegestaan. We nemen aan dat door de betrokken mbo-instellingen hierop een toets heeft plaatsgevonden en de wetgever vervolgens akkoord is gegaan.

Soort Samenvatting

- Een 'scholengemeenschap voor vmbo' is de maatschappelijk vastgelegde naam voor een instelling die minimaal een van de volgende type opleidingen (soorten) aanbiedt: mavo en vbo...
- Het vmbo is derhalve op zich geen type opleiding en dus is het de vraag wat dit in formele zin betekent voor allerlei regelingen waarbij dit begrip wordt gehanteerd...
- Het mavo bestaat ook nog gewoon altijd - en waarom wordt het niet massaal gebruikt...
- Er zijn allerlei 'merknamen' in het havo en het vwo, zoals Gymnasium, Technasium...
- De opleiding 'beroepshavo' is niet 'havo-met-beroepsvakken', maar een mbo-4-opleiding, gelieerd aan een onderwijssoortnaam onder een ander regime... een 'spannende constructie'...
- Het vmbo als begrip is helemaal ingeburgerd, en dat moeten we ook maar zo laten...

Uitsmijter

Wat zou er op tegen zijn om in de wet voor het hoger onderwijs een maatschappelijk aanvaarde naam op te nemen voor de bundeling van Ad-opleidingen: **Professional Associate College?**